Hallituksen esitys Eduskunnalle yksityisten alojen lyhyitä työsuhteita koskevan eläketurvan uudistamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelakia, työntekijäin eläkelakia, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakia, maatalousyrittäjien eläkelakia ja yrittäjien eläkelakia.

Työntekijäin eläkelain mukaisten työalojen alle kuukauden pituiset työsuhteet vakuutetaan eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisesti. Näin meneteltäisiin myös niiden yli kuukauden jatkuvien työsuhteiden osalta, joissa ansiot jäävät alle työntekijäin eläkelain vakuuttamisvelvollisuuden alarajan, joka vuonna 1997 on 1 135,14 markkaa kuukaudessa. Koska kysymyksessä olevat lyhyet työsuhteet tulevat näin lakisääteisesti vakuutettaviksi eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisesti, työntekijäin eläkelain niin sanottu ketjutussääntö voidaan tarpeettomana kumota.

Lisäksi ehdotetaan, että kotitalouksien teettämä työ vakuutettaisiin pääsääntöisesti eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisesti riippumatta työsuhteen pituudesta tai palkan määrästä. Kotitalouksien teettämä työ on usein lyhytaikaista, jolloin työntekijäin eläkelain mukaisesti vakuuttamiseen tarvittavan vakuutussopimuksen tekeminen ja ennakkomaksutekniikan käyttö olisi epätarkoituksenmukaista. Näin helpotetaan työnantajina toimivien kotitalouksien työllistämismahdollisuuksia. Muuten esityksessä ei ole tarkoitus puuttua nykyisten työeläkelakien soveltamisaloihin.

Eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisen eläketurvan ehdotetaan karttuvan nykyistä alhaisemmasta vuosiansiorajasta eli 3 582 markasta vuoden 1997 indeksitasossa.

Koska alle kuukauden työsuhteista ehdotetaan karttuvaksi eläkettä, on tarkoituksenmukaista ja perusteltua, että myös työntekijäin eläkelain mukaisten pitkien työsuhteiden vajaista kuukausista kertyisi eläkettä. Tästä johtuen ehdotetaan, että kysymyksessä olevien työsuhteiden vajaat kuukaudet olisivat vakuutuksen piirissä ja ne kartuttaisivat eläkettä.

Ehdotetun soveltamisalan laajennuksen vuoksi eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain nimike ehdotetaan muutettavaksi taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaiksi. Järjestelmästä huolehtisi esiintyvien taiteilijoiden eläkekassa, jonka nimi muutettaisiin esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassaksi.

Esityksestä seuraa, että jatkossa kaikista yksityisalojen töistä järjestettäisiin eläketurva siten, että eläkevakuutusmaksu maksetaan jokaisesta palkkamarkasta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

370360

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Sosiaalivakuutuksessa työeläketurva määräytyy pääsääntöisesti työntekijäin eläkelain (395/1961; TEL) mukaisesti, jos työsopimus on tehty toistaiseksi tai yli kuukauden määräajaksi. Työnantaja on velvollinen järjestämään työntekijälle eläketurvan, kun työsuhde on vähintään kuukauden pituinen ja palkka on keskimäärin vähintään 90 markkaa kuukaudessa vuoden 1966 TEL-indeksin tasossa (1 135,14 markkaa kuukaudessa vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa). Nämä ehdot täyttävä TEL-työsuhde myös kartuttaa työeläkettä. TEL on siten muihin työeläkelakeihin nähden yleislaki. TEL:iin nähden erityisissä työeläkelaeissa lakien soveltaminen on rajattu tietynlaisiin töihin.

TEL-työsuhdetta vastaavat ehdot täyttävä palvelussuhde julkisella sektorilla kartuttaa valtion eläkelain (280/1966; VEL) tai kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964; KVTEL) mukaisesti eläkettä. TEL:sta poiketen valtio ja kunta työnantajina kuitenkin maksavat VEL:n ja KVTEL:n mukaiset eläkevakuutusmaksut myös alle edellä mainittujen ehtojen jäävistä työsuhteista.

Työeläkejärjestelmässä on lisäksi kaksi, lähinnä lyhyitä työsuhteita koskevaa erityislakia. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962; LEL) mukaan työsuhde vakuutetaan silloin, kun työ on rakennus-, metsä-, maatalous- tai satamaalalla tehtävää työtä. Eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985; TaEL) piiriin kuuluvat laissa erikseen lueteltuihin ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden työt, jotka on tarkoitettu kestämään alle vuoden ajan ja joissa luovan taiteellisen tai esityksellisen työn osuus on ratkaiseva. Näitä lakeja sovelletaan riippumatta siitä, onko työntekijä julkisen vai yksityisen työnantajan palveluksessa. Vakuuttamisvelvollisuus on riippumaton työsuhteen pituudesta ja palkan määrästä.

TaEL-alojen työsuhteista karttuu eläkettä kalenterivuosittain siten, että eläkettä karttuu koko kalenterivuodelta, jos samalta vuodelta saadut työtulot ovat vähintään 540 markkaa vuoden 1966 TEL-indeksin tasossa (6 810,85 markkaa vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa). LEL-alojen työsuhteista eläkettä karttuu kuten TaEL-alojen työsuhteista. LEL:ssa kalenterivuoden ansioalaraja on kuitenkin 200 markkaa vuoden 1962 TEL-indeksin tasossa (3 582 markkaa vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa).

Lyhyiden työsuhteiden yleistyessä TEL:n kattavuutta on pyritty parantamaan siten, että alle kalenterikuukaudenkin työsuhteista voi karttua eläkettä. TEL:ia muutettiin (38/1987) 1 päivästä helmikuuta 1987 siten, että vähintään kolmena peräkkäisenä kalenterikuukautena olleet lyhyet, alle kuukauden jatkuneet työsuhteet samalle työnantajalle yhdistettiin vakuuttamista varten yhdeksi työsuhteeksi. Tällä muutoksella yritettiin turvata toistuvasti saman työnantajan palveluksessa lyhytaikaisesti työskentelevien työntekijöiden eläketurva. Vuoden 1996 alusta voimaan tulleella lainmuutoksella (1482/1995) tämä niin sanottu ketjutussääntö ulotettiin koskemaan kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena jatkuneita työsuhteita. Säännös ei kuitenkaan korjaa niitä tilanteita, joissa työnantaja lyhyissä työsuhteissa vaihtelee. Lisäksi ketjutussääntö on eläkejärjestelmälle monimutkainen soveltaa.

Voimassa olevien säännösten mukaan pitkien TEL-työsuhteiden vajailta kuukausilta ei kartu eläkettä. Myös yrittäjien eläkelain (468/1969; YEL) ja maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969; MYEL) eläkkeeseen oikeuttavat vain täydet kuukaudet.

Yksityisen sektorin työeläkejärjestelmä on nykyisin varsin kattava. Vakuuttamisvelvollisuus puuttuu ja eläketurva jää karttumatta kuitenkin sellaisista TEL-alojen töistä, jotka kestävät alle yhden kuukauden tai joiden ansiot jäävät alle 1 135,14 markkaa kuukaudessa vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa.

Eläketurvakeskuksessa tehtiin keväällä 1996 tutkimus työeläkevakuutuksen ulkopuolelle jäävän palkkatyön yleisyydestä ja palkkojen määrästä (Eläketurvakeskus, raportteja n:o 4, 1996). Tutkimuksen mukaan 166 000 henkilöllä oli vuonna 1995 vähintään yksi TEL:n karenssirajojen ulkopuolelle jäänyt työsuhde. Henkilöistä 13 600:lla oli ainakin yksi alle kuukauden mittainen työsuhde ja 38 000 henkilöllä ainakin yksi työsuhde, jossa ansiot jäivät alle TEL:n rajamäärän. Henkilöistä noin 60 prosenttia oli naisia ja noin 30 prosenttia alle 23-vuotiaita.

Alle kuukauden mittaisia työsuhteita henkilöillä oli vuonna 1995 yhteensä 28 400 ja alle palkkarajan jääviä työsuhteita 4 400.

2. Nykytilan arviointi

Käytännön työelämä on viime vuosina kehittynyt siten, että määräaikaiset ja yhä lyhemmät työsuhteet ovat jatkuvasti yleistyneet. Lyhyitä määräaikaisia työsuhteita ei siten voida nykyisin pitää enää epätyypillisinä tai poikkeuksellisena, koska niiden vaihtoehtona olisi usein työttömyys. Työttömyys on taas sekä työntekijän että työeläkejärjestelmän rahoituksen kannalta huonompi vaihtoehto kuin lyhyenkin määräajan kestävä työsuhde.

Muuttuneisiin työelämän tarpeisiin on kiinnitetty huomiota myös pääministeri Paavo Lipposen hallituksen hallitusohjelmassa. Sen mukaan muun muassa selvitetään lyhyiden työsuhteiden vakuuttaminen. Hallitusohjelman mukaisesti työmarkkinajärjestöt allekirjoittivat 6 päivänä marraskuuta 1996 sopimuksen, jonka mukaan TEL-alojen alle kuukauden kestävät työsuhteet vakuutetaan lakisääteisesti vuoden 1998 alusta. Tätä varten asetettiin työryhmä, jonka tuli tehdä viimeistään 31 päivänä toukokuuta 1997 yksityiskohtainen ehdotus TEL-alojen lyhytaikaisten työsuhteiden eläketurvasta.

Hallitusohjelmaan perustuen muuttuneisiin työelämän tarpeisiin on jo vastattu muuttamalla myös useita työoikeuden lakeja. Työsopimuslakia (320/1979; TSL) muutettiin (56/1997) 1 päivästä helmikuuta 1997 määräajaksi siten, että laissa ei enää rajoiteta osapuolten oikeutta käyttää peräkkäisiä määräaikaisia työsopimuksia. Määräaikaisen työsopimuksen solmimiseen täytyy kuitenkin edelleen olla perusteltu syy. Lainmuutos on voimassa 31 päivään joulukuuta 1999. TSL:ia on myös muutettu (459/1997) 1 päivästä kesäkuuta 1997 lukien siten, että työntekijällä on tietyin edellytyksin oikeus saada sairausajan palkkaa myös lyhyen työsuhteen aikana. Myös vuosilomalaki (272/1973) muuttuu (460/1997) 1 päivästä huhtikuuta 1998 siten, että työntekijällä on oikeus saada lyhyidenkin työsuhteiden perusteella lomakorvausta.

Vaikka työeläkejärjestelmässä on lyhyitä työsuhteita koskevat erityislait ja TEL:ia on yritetty sopeuttaa vastaamaan työelämän muutoksia edellä selostetulla ketjutussäännöllä, tämä ei kuitenkaan riitä turvaamaan eläketurvaa sellaisille henkilöille, jotka tekevät paljon töitä lyhyissä ja vaihtelevissa työsuhteissa eri työnantajille.

Nykyisin on ilmennyt myös, että työtä teetetään alle kuukauden pituisissa työsuhteissa, jotta vältytään työeläkevakuutusmaksujen maksamiselta. Tämä johtaa kilpailun vääristymiseen. Siten välilliset työvoimakustannukset eivät kohdistu oikein eikä niistä saatava maksukertymä vastaa laissa säädettyjen etuuksien tasoa. Lisäksi on havaittu, että joissakin tapauksissa työsuhteet pyritään järjestämään useiden yritysten välillä siten, että työntekijöitä kierrätetään lyhytaikaisesti eri yritysten palveluksessa. Tällöin vältytään eläkevakuutusmaksujen maksamiselta ja työntekijät jäävät ilman eläketurvaa.

Edellä mainituista seikoista johtuen on perusteltua, että työeläkelakeja muutetaan siten, että muuttuneet työmarkkinaolosuhteet otetaan myös eri työaloilla paremmin huomioon ja kaikki lyhyetkin työsuhteet saatetaan työeläkevakuutuksen piiriin.

Tavoitteena on, että jokaisesta ansaitusta markasta maksetaan työeläkevakuutusmaksu. Tavoitteena on myös, että eläkettä karttuu sellaisista ansioista, jotka eivät jää eläkkeen kannalta merkityksettömiksi. Näin sosiaaliturvan kustantamiseen tarvittavat maksut tunnistettaisiin riittävän ajoissa ja yritykset pystyisivät sisällyttämään ne yrityskustannuksiinsa. Kustannuksista aiheutuva verohyöty samoin kuin rahoitusvastuu kohdistuisivat myös oikein. Näin estettäisiin myös välillisten työvoimakustannusten kohdentumisen vinoutuminen.

3. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että alle kuukauden pituiset TEL-alojen työsuhteet vakuutetaan TaEL:n mukaisesti. Näin meneteltäisiin myös yli kuukauden jatkuvissa, mutta alle TEL:n vakuuttamisvelvollisuuden ansioalarajan olevissa työsuhteissa eli silloin kun ansiot jäävät alle 90 markkaa kuukaudessa vuoden 1966 TEL-indeksin tasossa (1 135,14 markkaa kuukaudessa vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa). Koska lyhyet työsuhteet tulevat näin lakisääteisesti vakuutettaviksi TaEL:n mukaisesti, ei TEL:n ketjutussääntö ole enää tarpeen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että TEL:n ketjutussääntö kumotaan. Muutoin tarkoituksena on, että nykyisiin TEL:n, LEL:n ja TaEL:n soveltamisaloihin ei puututa.

Koska TaEL:n soveltamisala laajenisi, lain nimike ehdotetaan muutettavaksi taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaiksi. Järjestelmästä huolehtisi esiintyvien taiteilijoiden eläkekassa, jonka nimi muuttuisi esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassaksi.

Lyhytaikaisissa työsuhteissa ei ole tarkoituksenmukaista käyttää TEL:n vakuutussopimus- ja ennakkomaksutekniikkaa, vaan TaEL:n mukainen, lyhyitä työsuhteita varten kehitetty vakuutustekniikka soveltuu hyvin näiden työsuhteiden vakuuttamiseen. Tällä tavoin helpotetaan sosiaaliturvamaksujen maksamiseen liittyvää tekniikkaa.

Lisäksi ehdotetaan, että kotitalouden teettämä työ vakuutettaisiin useimmiten TaEL:n mukaisesti riippumatta työsuhteen pituudesta tai palkan määrästä. Kotitalouksien teettämä työ on usein lyhytaikaista, jolloin TEL:n mukaisesti vakuuttamiseen tarvittavan vakuutussopimuksen ottaminen ja ennakkomaksutekniikan käyttö olisi näissäkin tilanteissa epätarkoituksenmukaista. Näin voitaisiin helpottaa myös työnantajina toimivien kotitalouksien työllistämismahdollisuuksia. Kuten edellä on todettu, lainmuutoksella ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä LEL:n soveltamisalaa. Tästä johtuen kotitalouden on edelleen vakuutettava työntekijänsä LEL:n mukaisesti silloin, kun työ kuuluu LEL:n soveltamisalaan.

Esityksen mukaan kaikesta TaEL:n mukaan vakuutettavasta työstä järjestetään eläketurva siten, että työnantaja maksaa eläkevakuutusmaksun jokaisesta maksamastaan palkkamarkasta. TaEL:n mukainen eläketurva ehdotetaan karttuvaksi nykyistä alhaisemmasta vuosiansiorajasta. Eläkeoikeus syntyisi niiltä kalenterivuosilta, joina TaEL:n mukaisia ansioita olisi vähintään 200 markkaa vuodessa vuoden 1962 TEL-indeksin tasossa (3 582 markkaa vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa). Eläkkeen karttumisen raja olisi siten sama kuin LEL:n mukainen eläkkeeseen oikeuttava vuosiansioraja on. Näin yhtenäistetään lyhyiden työsuhteiden eläkkeen karttumisraja ja toisaalta estetään hallinnollisesti kalliiden mutta eläkkeen saajan kannalta merkityksettömien eläkkeen osien muodostuminen.

Koska esityksessä ehdotetaan alle kuukauden pituiset työsuhteet vakuutettaviksi TaEL:n mukaisesti, on tarkoituksenmukaista ja perusteltua, että myös pitkien TEL-työsuhteiden vajaat kuukaudet olisivat TEL-vakuutuksen piirissä ja ne myös kartuttaisivat eläkettä. Tästä johtuen ehdotetaan, että pitkien TEL-työsuhteiden vajaat kuukaudet vakuutetaan ja ne karttuttavat TEL-eläkettä.

Aika eläketapahtumasta eläkeikään eli niin sanottu tuleva aika liitetään nykyisin pääsääntöisesti vähintään kuusi kuukautta kestäneeseen työsuhteeseen. Tällä pyritään siihen, että tuleva aika tulisi liitettäväksi sellaiseen työsuhteeseen, joka muodostaa työntekijän vakiintuneen ansiotason. Pääsäännöstä on poikkeuksia, jotka ovat tarpeellisia niitä tilanteita varten, jolloin työntekijällä ei ole olemassa riittävän pitkää työsuhdetta, johon tulevan ajan voisi liittää.

Esityksessä ehdotetaan, että tuleva aika liitetään myös sellaiseen alle kuusi kuukautta kestäneeseen työsuhteeseen, jonka ansiotaso on alle TEL:n mukaisen vakuuttamisen alarajan. Tämä olisi kuitenkin mahdollista vain silloin, kun työntekijä ei saisi tulevaa aikaa mistään muusta korkeamman palkan työsuhteesta.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

4.1. Eläkemenot

Esitys lisää TaEL- ja TEL-järjestelmien eläkemenoa. Lisäys toteutuisi kuitenkin asteittain hyvin hitaasti. Täysimääräisesti vaikuttaessaan esitys arviolta kaksinkertaistaisi TaEL-eläkemenon. TEL-eläkemenot kasvaisivat 0,6 prosenttia. Palkkasummaan suhteutettuna eläkemenon lisäys olisi TaEL:ssa noin 8 prosenttia ja TEL:ssa 0,2 prosenttia.

Osa TaEL-eläkemenon lisäyksestä on seurausta vakuuttamisjärjestelyjen siirtämisestä nykyisestä TEL:sta TaEL:n piiriin. Yhteenlaskien esitys lisäisi täysimääräisesti vaikuttaessaan yksityisen puolen kokonaiseläkemenoa noin miljardilla markalla vuoden 1997 rahanarvossa laskettuna. Yksityisen työalojen palkoista tämä olisi arviolta 0,2 prosenttia.

TaEL-eläkemenojen lisäys riippuu olennaisesti lyhyiden työsuhteiden lukumäärän kehityksestä. Kustannusvaikutuksia arvioitaessa on lähdetty siitä, että lyhyiden työsuhteiden esiintyvyydessä ei tapahtuisi muutoksia vuoteen 1995 verrattuna, jota koskien eläketurvakeskuksessa tehtiin asiasta erillinen otantatutkimus.

4.2. Muut kustannusvaikutukset

Vakuuttamisvelvollisuuden laajentaminen koskemaan TEL:n karenssirajojen alle jääviä työsuhteita lisäisi nykyisestään TaEL-järjestelmän hallinto- ja toimeenpanokuluja. Arvion mukaan lisäys yhdessä liittymiskulujen kanssa saattaisi nousta ensimmäisenä vuonna noin 20 miljoonaan markkaan. On luonnollista, että esitys lisää myös yritysten hallintokuluja, koska eläketurvan piiriin tulee uusia vakuutettuja. Toisaalta se varmistaa, että sosiaaliturvasta aiheutuvat kustannukset kohdistuvat oikein. TEL-järjestelmän hallintokustannuksia esitys hieman vähentää, koska hallinnollisesti kallis ketjutussäännös kumotaan. Muuten vaikutus TEL-järjestelmän hallintokuluihin jää riippumaan siitä, miten käytännössä TEL:n ja TaEL:n välinen rajanveto onnistutaan hoitamaan.

Esitys lisää alkuvuosina TEL- ja TaEL-vakuutusmaksutuloja palkkasumman kasvun kautta eläkemenoja enemmän. Esitys vähentää siten aluksi eläkevakuutusmaksujen korotuspaineita. TEL-vakuutusmaksutason kautta esitys vaikuttaa välillisesti myös valtion osuuteen YEL- ja MYEL-järjestelmien rahoituksessa siten, että valtion osuus aluksi kasvaa.

5. Asian valmistelu

Esitys perustuu Lyhty 4 -työryhmän 27 päivänä toukokuuta 1997 antamaan työryhmämuistioon (Lyhty 4 -työryhmän muistio; Lyhyiden työsuhteiden vakuuttaminen). Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Esityksen valmisteluun ovat osallistuneet myös Eläketurvakeskus ja Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassa. Valmistelun aikana on kuultu Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton, Palvelutyönantajien, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:n, AKAVAn ja Kunta-alan ammattiliitto KTV:n edustajia. Lisäksi on kuultu valtiovarainministeriön henkilöstöosaston, valtiokonttorin ja Kuntien eläkevakuutuksen edustajia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaki

Nimike. Lain nimike muutettaisiin taiteilijoiden ja eräisiin erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki.

1 §. Pykälässä säädetään lain soveltamisalasta. Pykälän 1 ja 2 momentissa on säännökset siitä, minkälaisiin työsuhteisiin lakia sovelletaan. Lain soveltamisala pysyisi 1 momentin muutoksista huolimatta ennallaan. Lain piiriin kuuluisivat siten edelleenkin esimerkiksi julkisella sektorilla ja merimieseläkelain (72/1956) piiriin kuuluvilla aluksilla työskentelevät henkilöt silloin, kun he ovat lain 1 §:n 1 momentissa lueteltuihin ammattiryhmiin kuuluvassa alle vuoden jatkuvaksi tarkoitetussa työsuhteessa, jossa luovan taiteellisen tai esityksellisen työn osuus on ratkaiseva.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lain soveltamisalaa koskeva laajennus. Lain piiriin kuuluisivat TEL:n mukaisilla työaloilla työskentelevien alle kuukauden kestävät työsuhteet. Lisäksi lain soveltamisalaan kuuluisivat myös TEL:n mukaisilla työaloilla työskentelevien vähintään kuukauden pituiset työsuhteet siltä osin, kuin ne jäävät alle TEL:n 1 §:n 1 momentin 2 kohdan rajamäärän ja siten TEL:n soveltamisalan ulkopuolelle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin myös lain soveltamisalan laajennuksesta. Lainkohtaan otettaisiin kotitaloustyönantajien osalta, joita olisivat luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät, pykälän 1—3 momentista poikkeava säännös. Sen mukaan kotitaloustyönantaja järjestäisi työntekijänsä eläketurvan työsuhteen pituudesta riippumatta aina tämän lain mukaisesti. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä olisi kuitenkin, ettei kotitaloustyönantajan järjestämä työ saa kuulua työnantajan elinkeino- tai muuhun tulonhankkimistoimintaan. Siten, jos luonnollinen henki-

lö on esimerkiksi ammatinharjoittaja ja hän palkkaa tähän työhön itselleen avustajan, hänen tulisi ottaa avustajalleen TEL-vakuutus, jos työsuhde täyttäisi TEL:n mukaiset vakuuttamisen edellytykset.

Pykälän 3 momentissa todetaan nykyisin, ettei laki koske YEL:n mukaista toimintaa. Säännös otettiin aikoinaan lakiin epäselvyyksien välttämiseksi, vaikka oli selvää, että laki koskisi vain työsuhteessa olevia. Lain soveltamiskäytännön vakiinnuttua kysymyksessä oleva säännös voitaisiin poistaa tarpeettomana.

Pykälän 5 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 1 §:n 1 momentissa oleva säännös, jonka mukaan lakia sovelletaan työsuhteeseen, jossa työntekijä toimii sen vuoden jälkeen, jona hän on täyttänyt 13 vuotta. Samalla säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksella ei puututtaisi nykyisen säännöksen aineelliseen sisältöön.

Koska lain soveltamisala laajenisi aiemmasta, mutta sitä ei ole kuitenkaan tarkoitus laajentaa koskemaan urheilijoita, säädettäisiin pykälän 5 momentissa selvyyden vuoksi myös siitä, ettei laki koskisi urheilemista. Urheilijoiden eläketurvan järjestämisestä on erityissäännöksensä TEL:n 1 §:n 2 momentissa.

Pykälän 5 momentissa todettaisiin myös, ettei lain 3 ja 4 momenttiin ehdotettuja soveltamisalan laajennusta koskevia säännöksiä sovellettaisi sellaiseen työsuhteeseen, jonka perusteella työntekijällä olisi oikeus TEL:n 8 §:n 4 momentin 2—9 tai 12 kohdassa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaiseen eläkkeeseen. Siten julkisen sektorin eläkelakien, LEL:n ja merimieseläkelain mukaisilla työaloilla tapahtuva työ ei kuuluisi lain soveltamisalaan. Merimieseläkelaissa on jo järjestetty lyhyitä työsuhteita koskeva eläketurva ja julkisella sektorilla se on tarkoitus järjestää julkisen sektorin omissa eläkejärjestelmissä. Myös pykälän 4 momenttiin ehdotettu laajennus kotitaloustyönantajien järjestämistä töistä koskisi lähtökohtaisesti vain TEL-työaloihin kuuluvaa työtä. Siten LEL:n soveltamisalan piiriin kuuluva työ olisi edelleen vakuutettava kyseisen lain piirissä.

Pykälän 6 momentti olisi uusi. Siihen siirrettäisiin nykyisin pykälän 4 momentissa oleva säännös, jonka mukaan lain soveltamisalaa koskevan asian ratkaisee epäselvissä tilanteissa eläketurvakeskus. Samalla säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin.

2 §. Pykälän 2 momentissa mainittu eläkekassan nimi muutettaisiin esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassanimiseksi. Uusi nimi vastaisi paremmin ehdotettua lain soveltamisalan muutosta. Samalla momentin viimeinen virke poistettaisiin tarpeettomana, koska eläketurvan ehdot ja perusteet säädetään jo laissa.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin 2 momenttia vastaavasti nimen muuttamisesta aiheutuva muutos. Edellä ehdotettujen soveltamisalan laajennusten vuoksi 3 momenttia muutettaisiin myös siten, että esiintyvien taiteilijoiden ja erityisryhmien eläkekassan valtuuskunnassa ja hallituksessa tulisi olla muidenkin työalojen kuin pelkästään lain 1 §:n 1 momentissa lueteltujen alojen työnantaja- ja työntekijäjärjestöillä yhtäläinen edustus.

3 §. Pykälän 2 momentissa säädetään kalenterivuoden työansioiden rajamäärästä, jonka alittavat työansiot eivät oikeuta eläkkeeseen kysymyksessä olevalta kalenterivuodelta. Nykyinen rajamäärä 540 markkaa kalenterivuodessa vastaa vuodelle 1966 vahvistettua TEL-indeksiluvun tasoa. Vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa nykyinen rajamäärä on 6 810,85 markkaa kalenterivuodessa. Voimassa olevaa rajamäärää alennettaisiin siten, että se olisi 200 markkaa kalenterivuodessa vuodelle 1962 vahvistetun TEL-indeksin tasossa. Vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa ehdotettu rajamäärä olisi 3 582 markkaa kalenterivuodessa. Siten eläkeoikeus syntyisi niiltä kalenterivuosilta, joilta työntekijän työansiot ovat vähintään ehdotetun rajamäärän suuruiset. Ehdotettu rajamäärä olisi saman suuruinen kuin LEL:ssa oleva vastaava rajamäärä.

4 §. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti. Voimassa olevan lain mukainen tulevan ajan palkka määrätään pykälän 1 momentissa olevan säännöksen nojalla noudattaen soveltuvin osin LEL:n säännöksiä. Pykälän 1 momentti pysyisi ennallaan, mutta pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan tulevan ajan palkan määrää laskettaessa LEL:n 7 a §:n mukaisesti otettaisiin huomioon myös ne työansiot, joiden perusteella työntekijällä on oikeus LEL:n mukaiseen eläkkeeseen. LEL-työansioiden huomioon ottaminen olisi mahdollista ainoastaan silloin, kun työntekijällä ei olisi tulevan ajan oikeutta muun työ- tai virkasuhteen tai yrittäjätoiminnan kuin tämän lain mukaisen työsuhteen perusteella. Pykälän 1 momentin

nykyinen säännös mahdollistaa jo TEL-työsuhteesta saadun palkan huomioon ottamisen vastaavassa tilanteessa. Vastaavanlainen tulevan ajan palkan laskemista koskeva muutos tehtäisiin LEL:iin tämän lain mukaisten työansioiden osalta. Molemmat muutokset olisivat tarkoituksenmukaisia, koska on todennäköistä, että työntekijöiden liikkuvuus LEL- ja TaEL-työalojen välillä lisääntyy.

7 §. Pykälän 1 momentissa säädettyä vakuutusmaksun perusteena olevan palkan määrittelyä muutettaisiin siten, että eläkepalkkaan ei enää nykyiseen tapaan luettaisi työsuhteen päättyessä maksettavaa vuosiloman korvausta. Muutos vastaisi tältä osin TEL:n mukaista palkkakäsitettä. Muutos johtuu siitä, että uusien soveltamisalasäännösten mukaan työntekijä voisi samassa työsuhteessa ollessaan kuulua välillä TEL:n ja välillä tämän lain piiriin. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että eläkepalkan määrittely työsuhteen päättyessä maksettavan lomakorvauksen osalta olisi samanlainen molemmissa laeissa.

1.2. Työntekijäin eläkelaki

1 §. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, ettei työsuhde kuuluisi lain piiriin, jos työansio asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla alittaisi rajamäärän 90 markkaa kuukaudessa vuodelle 1966 vahvistetun TEL-indeksiluvun tasossa. Vuoden 1997 TEL-indeksin tasossa rajamäärä olisi 1 135,14 markkaa kuukaudessa. Muutos johtuisi siitä, että lähtökohtaisesti työsuhteen eläkelaki määräytyisi työsuhteen ensimmäiseltä kuukaudelta maksetun palkan mukaan. Jos lainkohdan mukainen rajamäärä ei täyttyisi, työsuhde olisi vakuutettava taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaisesti.

Pykälän 3 momentti kumottaisiin. Nykyisessä 3 momentissa oleva työsuhteiden ketjutussäännös tulisi tämän lain ja taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain soveltamisalaan ehdotettujen muutosten vuoksi tarpeettomaksi. Ketjutussäännöksen tarkoituksena on ollut saattaa vähintään kahden peräkkäisen kuukauden aikana samalle työnantajalle alle kuukauden jatkuneissa työsuhteissa tehdyt työt tämän lain piiriin. Ehdotettujen soveltamisalaa koskevien muutosten mukaan alle kuukauden kestävät työsuhteet tulisivat vakuutettaviksi taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaisesti.

Pykälän 4 momentista poistettaisiin nykyinen säännös, jonka mukaan asetuksella säädetään tarkemmin pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun työansion määräämisestä. Tätä vastaava säännös olisi sanamuodoltaan tarkistettuna muutettavaksi ehdotetussa 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa. Muilta osin nykyinen 4 momentti pysyisi sanamuodoltaan tarkistettuna aineelliselta sisällöltään ennallaan.

2 §. Pykälän 2 momentissa säädetään niistä tilanteista, joissa TEL-työsuhteen yhdenjaksoisuus poikkeaa työoikeudellisen työsuhteen yhdenjaksoisuudesta. Momenttiin lisättäisiin säännös niitä tilanteita varten, joissa työoikeudellisesti yhdenjaksoinen työsuhde tulisi päätettäväksi tämän lain piiristä työansioiden alenemisen vuoksi. Tällainen tilanne olisi mahdollinen silloin, kun työsuhteen ansiot jäisivät alle TEL-rajamäärän. Uuden säännöksen mukaan jos TEL-työsuhteen ansiot jäisivät kuuden perättäisen kalenterikuukauden ajan alle TEL-rajamäärän, työnantaja voisi ilmoittaa TEL-työsuhteen päättyneeksi, vaikka työoikeudellinen työsuhde jatkuisi edelleenkin. Tällöin työnantajan olisi taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelakiin ehdotetun 1 §:n 2 momentin nojalla ajassa eteenpäin vakuutettava työsuhde kyseisen lain mukaisesti.

Lain 1 §:n 1 momentin 2 kohtaan ehdotetun säännöksen nojalla työntekijäin eläkeasetukseen (183/1962; TEA) lisättäisiin säännökset siitä, miten menetellään silloin, kun yli kuukauden kestäneen TaEL-työsuhteen ansiot nousevat vähintään TEL-rajamäärän suuruisiksi.

5 §. Pykälän 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että eläkkeen määrä olisi jokaiselta eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudelta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Muutoksesta seuraisi, että eläkettä karttuisi myös pitkien työsuhteiden osakuukausilta, kun voimassa olevan säännöksen mukaan eläkettä kertyy vain täysiltä eläkkeeseen oikeuttavilta palvelusajan kuukausilta.

6 b §. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että tuleva aika liittyisi vain sellaiseen vähintään kuusi kuukautta kestäneeseen työsuhteeseen, josta kertyvä eläkepalkka olisi vähintään TEL-rajamäärän suuruinen. Muutoksen tarkoituksena on, ettei tulevaa aikaa liitettäisi sellaiseen työsuhteeseen, jossa työ-

ansiot ovat olleet hyvin pienet ja ettei tällainen työsuhde siten syrjäyttäisi tulevan ajan oikeutta mahdollisen aiemman, parempipalkkaisen työsuhteen osalta.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan työntekijä voisi saada tulevan ajan oikeuden myös muun kuin 1 momentin mukaiset edellytykset täyttävän työsuhteen perusteella. Siten tuleva aika voitaisiin liittää esimerkiksi yli kuusi kuukautta kestäneeseen työsuhteeseen, jonka eläkepalkka jäisi alle TEL-rajamäärän. Säännös tulisi sovellettavaksi vain, jos työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta täysitehoiseen eläkkeeseen.

Pykälän 1 ja 2 kohdan muutoksien tarkoituksena ei olisi kaventaa laissa nykyisin olevaa oikeutta tulevaan aikaan, vaan muutoksilla pyrittäisiin parantamaan työntekijän mahdollisuutta saada tulevan ajan osalta parempi eläke.

11 §. Pykälässä säädetään rekisteröidystä lisäeläketurvasta. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että työnantajan nykyinen mahdollisuus ottaa työntekijälleen TEL-lisävakuutus alle kuukauden kestävään tai TEL-rajamäärän alittavaan työsuhteeseen tai muissakin lain 1 §:n tapauksissa poistettaisiin tarpeettomana. Tällaiset työsuhteet tulisivat ehdotettujen soveltamisalamuutosten vuoksi lakisääteisen pakollisen eläkevakuutuksen piiriin. Lisäksi 1 momenttiin edelleen jääviä säännöksiä täydennettäisiin selvyyden vuoksi siten, että otettaisiin käyttöön käsitteet vapaaehtoinen peruseläkevakuutus ja vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus. Vapaaehtoinen peruseläkevakuutus tarkoittaisi tämän lain 1 c §:n 3 momentin mukaisesti järjestettyä eläkevakuutusta ja vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus tarkoittaisi muuta vähimmäisehtoja parempaa eläkevakuutusta. Nämä muutokset eivät vaikuttaisi lain 1 b §:ssä säädettyyn luottamustoimessa olevan henkilön vapaaehtoiseen perusvakuutukseen.

Lisäksi 1 momentista poistettaisiin viittaus eläkevakuutukseen ja eläkesäätiöön, koska eläkesäätiönkin katsotaan nykyisin hoitavan vakuutusta. Myös viittaus rintamaveteraanien varhaiseläkkeisiin poistettaisiin, koska uusia eläkehakemuksia ei enää tule eikä niitä siten myöskään enää myönnetä.

1.3. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki

7 a §. Pykälässä säädetään tulevan ajan palkasta. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelakiin ehdotetun 4 §:n 2 momentin säännöstä vastaavasti siten, että tulevan ajan palkkaa laskettaessa otettaisiin huomioon myös ne TaEL-työsuhteesta saadut ansiot, joiden perusteella työntekijällä on oikeus TaEL:n mukaiseen eläkkeeseen.

13 §. Pykälän mukaan eläkkeensaaja menettää oikeutensa eläke-erään, jota hän ei ole nostanut kolmen vuoden kuluessa eläke-erän erääntymisestä. Vastaavanlaista säännöstä ei ole muissa yksityisten alojen työeläkelaeissa, joten pykälä kumottaisiin. Näin laki saatettaisiin myönnetyn eläkkeen vanhenemisen osalta vastaamaan muita työeläkelakeja.

1.4. Maatalousyrittäjäin eläkelaki

6 §. Koska eläkkeen laskenta säilyisi ennallaan, muutettaisiin pykälän 2 momenttia. Momentissa säädettäisiin, että sovellettaessa edellä ehdotettua TEL:n 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa, otettaisiin huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.

1.5. Yrittäjien eläkelaki

5 §. Koska eläkkeen laskenta säilyisi ennallaan, muutettaisiin pykälän 2 momenttia. Momentissa säädettäisiin, että sovellettaessa edellä ehdotettua TEL:n 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa, otettaisiin huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.

2. Tarkemmat säännökset

TEL:n 1 §:n 1 momentin 2 kohtaan ehdotetun säännöksen nojalla TEA:een lisättäisiin säännökset siitä, miten menetellään silloin, kun yli kuukauden kestävässä TEL-alan työssä, joka on vakuutettu taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaisesti, ansiot nousevat vähintään TEL-rajamäärän suuruisiksi. Tällaisessa tilanteessa työsuhde olisi siirrettävä taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain piiristä TEL:n piiriin,

kun työntekijän ansiot kahden peräkkäisen kalenterikuukauden aikana olisivat vähintään TEL-rajamäärän suuruiset. Siirto tapahtuisi jälkimmäisen rajamäärän ylittävän kuukauden alusta. TEA:ta muutettaisiin myös TEL:n 5 §:n 1 momentin 1 kohtaan ehdotettua muutosta vastaavasti.

Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkeasetukseen (184/1962) tehtäisiin kaksi vakuutusmaksun suorittamistapaa koskevaa, lähinnä teknistä muutosta.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

TaEL:n 1 §:n 3 ja 4 momenttia sovellettaisiin työsuhteisiin, jotka ovat alkaneet lain voimaantulon jälkeen. Jos työsuhde on alkanut ennen lain voimaantuloa, mutta työsuhteen ansiot ovat jääneet alle TEL:n 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitun rajamäärän eikä työsuhteeseen siten ole sovellettu TEL:ia, tulisi tällainen työsuhde vakuutettavaksi TaEL:n mukaisesti lain voimaantulosta lukien.

TaEL:n 3 §:n 2 momentissa säädettyä rajamäärää sovellettaisiin työansioon, joka on maksettu lain voimaantulon jälkeen.

TaEL:n 4 §:n 2 momentissa säädetyt LEL:n mukaiset ansiot otetaan huomioon tulevan ajan palkassa siltä osin kuin ne on maksettu lain voimaantulon jälkeen.

TEL:n 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovellettaisiin työsuhteisiin, jotka ovat voimassa 1 päivänä tammikuuta 1998 tai jotka alkavat mainitun päivän jälkeen.

LEL:n 7 a §:n 2 momentissa säädetyt TaEL:n mukaiset ansiot otetaan huomioon tulevan ajan palkassa siltä osin, kuin ne on maksettu lain voimaantulon jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

L a k i

eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985) nimike, 1§, 2 §:n 2 ja 3 momentti, 3 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laeissa 924/1988 ja 1171/1996 ja 7 §:n 1 momentti laissa 1469/1993, sekä

lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1484/1995, uusi 2 momentti seuraavasti:

Taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki

1 §

Tätä lakia sovelletaan vuotta lyhyemmäksi ajaksi tarkoitettuun työsuhteeseen, jossa työntekijä toimii:

1) muusikkona;

2) näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taiteilijana taikka ohjaajana, dramaturgina, koreografina, pukusuunnittelijana tai lavastajana;

3) sanoma- tai aikakausilehden toimittaja-

na tai toimituksellisena avustajana taikka muun painomenetelmällä aikaansaadun teoksen valmistajana;

4) radio- tai televisio-ohjelman toimittajana tai kuuluttajana taikka taiteellisena avustajana;

5) kielenkääntäjänä, tulkkina tai oppaana; taikka

6) valokuvan tai elokuvan valmistukseen osallistuvana kuvaajana, leikkaajana tai taiteellisena avustajana.

Lain soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että 1 momentissa tarkoitetussa työsuhteessa luovan taiteellisen tai esityksellisen työn osuus on ratkaiseva.

Tätä lakia sovelletaan myös muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun työsuhteeseen, joka ei jatku kuukautta. Lakia sovelletaan myös vähintään kuukauden jatkuvaan työsuhteeseen siltä osin kuin siihen ei työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella sovelleta mainittua lakia.

Työsuhteen pituudesta riippumatta tätä lakia sovelletaan työsuhteeseen, jossa työnantajana on luonnollinen henkilö tai kuolinpesä ja jossa työ ei liity työnantajan elinkeino- tai muuhun tulonhankkimistoimintaan.

Tämä laki ei koske työsuhdetta siltä osin kuin se on ollut voimassa ennen sitä vuotta, jona työntekijä on täyttänyt 14 vuotta. Laki ei myöskään koske urheilemista. Tämän pykälän 3 ja 4 momenttia ei sovelleta työsuhteeseen, jonka perusteella työntekijällä on oikeus eläkkeeseen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 2—9 tai 12 kohdassa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko tätä lakia sovellettava tiettyyn henkilöön, asian ratkaisee työn teettäjän tai suorittajan taikka eläkelaitoksen hakemuksesta eläketurvakeskus.

2 §

— — — — — — — — — — — — — —

Tässä laissa säädetystä eläketurvasta huolehtii esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassa.

Esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassan ohjesääntö annetaan asetuksella. Eläkekassan päätäntävaltaa käyttävät valtuuskunta ja hallitus, joissa puheenjohtajan ohella on varapuheenjohtaja sekä yhtäläinen edustus työnantaja- ja työntekijäjärjestöillä. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan tulee olla vakuutustoimintaan perehtynyt henkilö. Valtuuskunnan asettaa eläketurvakeskus, joka valitsee myös hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

3 §

— — — — — — — — — — — — — —

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työansiot tässä laissa tarkoitetusta työstä ovat kalenterivuodessa vähintään 200 markkaa. Työansion katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu. Tämä markkamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

— — — — — — — — — — — — — —

4 §

— — — — — — — — — — — — — —

Laskettaessa tulevan ajan palkan määrää 1 momentissa mainitun 7 a §:n mukaisesti otetaan huomioon myös ne työansiot, joiden perusteella työntekijällä on oikeus lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaiseen eläkkeeseen.

7 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen tämän lain piiriin kuuluvasta työstä maksamistaan palkoista soveltamalla asianomaisen ministeriön vuosittain eläkekassan esityksestä vahvistamaa vakuutusmaksuprosenttia. Tällöin palkka, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy samojen perusteiden mukaan, joita sovelletaan veron ennakkoa pidätettäessä. Työsuhteen päättyessä maksettavaa vuosiloman korvausta ei kuitenkaan oteta huomioon. Järjestettäessä eläketurvaa ulkomaantyöstä palkkana pidetään kuitenkin sitä työansiota, mitä vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava, tai työansiota, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä. Vakuutusmaksuprosentti voidaan vahvistaa pienemmäksi niiden työntekijöiden palkoista, jotka kysymyksessä olevan kalenterivuoden päättyessä ovat 24 vuotta nuorempia.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Lain 1 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan

työsuhteeseen, joka alkaa lain voimaantulon jälkeen. Jos työsuhde on alkanut ennen lain voimaantuloa, mutta siihen ei työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella sovelleta mainittua lakia, työsuhteeseen sovelletaan tätä lakia sen voimaantulosta.

Lain 3 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1962 vahvistettua palkkaindeksilukua. Lainkohdassa säädettyä rajamäärää sovelletaan työansioon, joka maksetaan lain voimaantulon jälkeen.

Lain 4 §:n 2 momenttia sovelletaan työansioihin, jotka maksetaan lain voimaantulon jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1482/1995, sekä

muutetaan 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 2 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentin 1 kohta, 6 b §:n 1 ja 2 momentti ja 11 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 38/1987 ja 4 momentti laissa 372/1995, 2 §:n 2 momentti laissa 603/1986, 5 §:n 1 momentin 1 kohta mainitussa laissa 1482/1995, 6 b §:n 1 ja 2 momentti laissa 559/1993 ja 11 §:n 1 momentti laissa 1467/1993, seuraavasti:

1 §

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on sen vuoden jälkeen, jona työntekijä on täyttänyt 13 vuotta, jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

— — — — — — — — — — — — — — —

2) jossa työansio asetuksella tarkemmin säädetyllä tavalla alittaa 90 markkaa kuukaudessa;

— — — — — — — — — — — — — — —

Kun eläkkeiden perusteena olevia palkkoja tarkistetaan 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla, muuttuu 1 momentin 2 kohdassa säädetty rajamäärä vastaavasti.

— — — — — — — — — — — — — — —

2 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työkyvyttömyyden tai 4 e §:ssä tarkoitetun yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 4 f §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa hänen jatkaessaan työntekoa osa-aikatyössä. Jos työntekijän työansio on työsuhteen vielä jatkuessa vähintään kuutena viimeksi kuluneena kalenterikuukautena kunakin ollut 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainittua rajamäärää pienempi, voi työnantaja ilmoittaa tämän lain alaisen työsuhteen päättyneeksi aikaisintaan

kuudennen kalenterikuukauden lopussa. Aikaa, jona työntekijä on asevelvollisena suorittanut palvelusta vakinaisessa väessä, ei lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

— — — — — — — — — — — — — —

5 §

Eläkkeen määrä on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/8 prosenttia

1) eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusajan kuukautta kohti;

— — — — — — — — — — — — — —

6 b §

Tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi vähintään kuusi kuukautta jatkuneen työsuhteen perusteella edellyttäen, että 7 §:n mukainen eläkepalkka on vähintään 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitun rajamäärän suuruinen.

Tuleva aika luetaan kuitenkin eläkkeeseen oikeuttavaksi muunkin kuin 1 momentin mukaiset edellytykset täyttävän työsuhteen perusteella silloin, kun työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen.

— — — — — — — — — — — — — —

11 §

Jos työnantaja järjestää työntekijälle eläketurvan vapaaehtoisesti 1 c §:n 3 momentin nojalla (*vapaaehtoinen peruseläkevakuutus*) taikka järjestää muutoin paremman eläketurvan kuin 4—9 §:ssä säädetään, tai sisällyttää eläketurvaan hautausavustuksen tai muun sellaisen edun suorittamisen, jota ei edellytetä vähimmäisehdoissa, (*vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus*), on hänellä oikeus niillä ehdoilla, jotka asianomainen ministeriö määrää, saattaa tällainen eläkejärjestelmänsä tämän lain alaiseksi rekisteröimällä se eläketurvakeskuksessa, minkä jälkeen lisäeläkevakuutukseen noudatetaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Lain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Lain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1998 tai sen jälkeen alkaneeseen työsuhteeseen. Lainkohtaa sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa alkaneeseen työsuhteeseen, joka jatkuu lain voimaan tullessa.

3.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 13 §, sellaisena kuin se on laissa 640/1966, ja

muutetaan 7 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 560/1993, seuraavasti:

7 a §

— — — — — — — — — — — — — —

Jollei työntekijä minään kalenterivuonna ole ansainnut vähintään 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua rajamäärää, vuotuinen määrä on mainittu rajamäärä. Jollei työntekijällä ole tulevan ajan oikeutta muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, 1 momentissa tarkoitettuun markkamäärään lisätään siinä tarkoitetuilta kalenterivuosilta saadut ne työansiot, joiden perusteella työntekijällä on oikeus taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) mukaiseen eläkkeeseen, sekä työntekijäin eläkelain mukaiseen eläkkeeseen oikeuttavien aikojen ja niitä vastaavien eläkkeen perusteena olevien palkkojen mukaan lasketut ansiot.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Tätä lakia sovellettaessa taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) mukaiset työansiot otetaan huomioon siltä osin kuin ne on maksettu lain voimaantulon jälkeen.

4.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1486/1995, seuraavasti:

6 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. Sovellettaessa työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa, otetaan huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

5.

Laki

yrittäjien eläkelain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1485/1995, seuraavasti:

5 §

— — — — — — — — — — — — — —

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. Sovellettaessa työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa otetaan huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

Liite

1.

Laki

eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985) nimike, 1§, 2 §:n 2 ja 3 momentti, 3 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laeissa 924/1988 ja 1171/1996 ja 7 §:n 1 momentti laissa 1469/1993, sekä

lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1484/1995, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki

1 §

Tätä lakia sovelletaan työsuhteeseen, jossa työntekijä sen vuoden jälkeen, jona hän on täyttänyt 13 vuotta, toimii:

1) muusikkona;

2) näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taiteilijana taikka ohjaajana, dramaturgina, koreografina, pukusuunnittelijana tai lavastajana;

3) sanoma- tai aikakauslehden toimittajana tai toimituksellisena avustajana taikka muun painomenetelmällä aikaansaadun teoksen valmistajana;

4) radio- tai televisio-ohjelman toimittajana tai kuuluttajana taikka taiteellisena avustajana;

5) kielenkääntäjänä, tulkkina tai oppaana; taikka

6) valokuvan tai elokuvan valmistukseen osallistuvana kuvaajana, leikkaajana tai taiteellisena avustajana.

Lain soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että 1 momentissa tarkoitetussa työsuhteessa luovan taiteellisen tai esityksellisen työn osuus on ratkaiseva *ja että työsuhde on tarkoitettu jatkumaan vuotta lyhyemmän ajan.*

Tämä laki ei koske yrittäjien eläkelain (468/1969) piiriin kuuluvaa toimintaa.

Ehdotus

1 §

Tätä lakia sovelletaan *vuotta lyhyemmäksi ajaksi tarkoitettuun* työsuhteeseen, *jossa työntekijä* toimii:

1) muusikkona;

2) näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taitelijana taikka ohjaajana, dramaturgina, koreografina, pukusuunnittelijana tai lavastajana;

3) sanoma- tai aikakausilehden toimittajana tai toimituksellisena avustajana taikka muun painomenetelmällä aikaansaadun teoksen valmistajana;

4) radio- tai televisio-ohjelman toimittajana tai kuuluttajana taikka taiteellisena avustajana;

5) kielenkääntäjänä, tulkkina tai oppaana; taikka

6) valokuvan tai elokuvan valmistukseen osallistuvana kuvaajana, leikkaajana tai taiteellisena avustajana.

Lain soveltamisen edellytyksenä on lisäksi, että 1 momentissa tarkoitetussa työsuhteessa luovan taiteellisen tai esityksellisen työn osuus on ratkaiseva.

Tätä lakia sovelletaan myös muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun työsuhteeseen,

Voimassa oleva laki

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko tätä lakia sovellettava tiettyyn henkilöön, ratkaisee asian työn teettäjän tai suorittajan taikka eläkelaitoksen hakemuksesta eläketurvakeskus.

Ehdotus

joka ei jatku kuukautta. Lakia sovelletaan myös vähintään kuukauden jatkuvaan työsuhteeseen siltä osin kuin siihen ei työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella sovelleta mainittua lakia.

Työsuhteen pituudesta riippumatta tätä lakia sovelletaan työsuhteeseen, jossa työnantajana on luonnollinen henkilö tai kuolinpesä ja jossa työ ei liity työnantajan elinkeino- tai muuhun tulonhankkimistoimintaan.

Tämä laki ei koske työsuhdetta siltä osin kuin se on ollut voimassa ennen sitä vuotta, jona työntekijä on täyttänyt 14 vuotta. Laki ei myöskään koske urheilemista. Tämän pykälän 3 ja 4 momenttia ei sovelleta työsuhteeseen, jonka perusteella työntekijällä on oikeus eläkkeeseen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 2—9 tai 12 kohdassa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko tätä lakia sovellettava tiettyyn henkilöön, asian ratkaisee työn teettäjän tai suorittajan taikka eläkelaitoksen hakemuksesta eläketurvakeskus.

2 §

— — — — — — — — — — — — — —

Tässä laissa säädetystä eläketurvasta huolehtii esiintyvien taiteilijoiden eläkekassa. *Eläketurvan ehdot ja perusteet vahvistaa hakemuksesta sosiaali- ja terveysministeriö.*

Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassan ohjesääntö annetaan asetuksella. Eläkekassan päätäntävaltaa käyttävät valtuuskunta ja hallitus, joissa puheenjohtajan ohella on varapuheenjohtaja sekä *alan* työnantaja- ja työntekijäjärjestöillä yhtäläinen edustus. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan tulee olla vakuutustoimintaan perehtynyt henkilö. Valtuuskunnan asettaa eläketurvakeskus, joka valitsee myös hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

— — — — — — — — — — — — — —

Tässä laissa säädetystä eläketurvasta huolehtii esiintyvien taiteilijoiden *ja eräiden erityisryhmien* eläkekassa.

Esiintyvien taiteilijoiden *ja eräiden erityisryhmien* eläkekassan ohjesääntö annetaan asetuksella. Eläkekassan päätäntävaltaa käyttävät valtuuskunta ja hallitus, joissa puheenjohtajan ohella on varapuheenjohtaja sekä *yhtäläinen edustus työnantaja- ja työntekijäjärjestöillä.* Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan tulee olla vakuutustoimintaan perehtynyt henkilö. Valtuuskunnan asettaa eläketurvakeskus, joka valitsee myös hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

3 §

— — — — — — — — — — — — — —

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työansiot tässä laissa tarkoitettusta ansiotyöstä ovat kalenterivuodessa vähin-

— — — — — — — — — — — — — —

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työansiot tässä laissa tarkoitettusta työstä ovat kalenterivuodessa vähintään

Voimassa oleva laki

tään 540 markkaa. Työansion katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu. Tämä markkamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

7 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen tämän lain piiriin kuuluvasta työstä maksamistaan palkoista soveltamalla sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain eläkekassan esityksestä vahvistamaa vakuutusmaksuprosenttia. Tällöin palkka, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy samojen perusteiden mukaan, joita sovelletaan veron ennakkoa pidätettäessä. Järjestettäessä eläketurvaa ulkomaantyöstä palkkana pidetään kuitenkin sitä työansiota, mitä vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava, tai työansiota, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä. Vakuutusmaksuprosentti voidaan vahvistaa pienemmäksi niiden työntekijöiden palkoista, jotka kysymyksessä olevan kalenterivuoden päättyessä ovat 24 vuotta nuorempia.

Ehdotus

200 markkaa. Työansion katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu. Tämä markkamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

4 §

Laskettaessa tulevan ajan palkan määrää 1 momentissa mainitun 7 a §:n mukaisesti otetaan huomioon myös ne työansiot, joiden perusteella työntekijällä on oikeus lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaiseen eläkkeeseen.

7 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen tämän lain piiriin kuuluvasta työstä maksamistaan palkoista soveltamalla *asianomaisen ministeriön* vuosittain eläkekassan esityksestä vahvistamaa vakuutusmaksuprosenttia. Tällöin palkka, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy samojen perusteiden mukaan, joita sovelletaan veron ennakkoa pidätettäessä. *Työsuhteen päättyessä maksettavaa vuosiloman korvausta ei kuitenkaan oteta huomioon.* Järjestettäessä eläketurvaa ulkomaantyöstä palkkana pidetään kuitenkin sitä työansiota, mitä vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava, tai työansiota, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä. Vakuutusmaksuprosentti voidaan vahvistaa pienemmäksi niiden työntekijöiden palkoista, jotka kysymyksessä olevan kalenterivuoden päättyessä ovat 24 vuotta nuorempia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Lain 1 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan työsuhteeseen, joka alkaa lain voimaantulon jälkeen. Jos työsuhde on alkanut ennen lain voimaantuloa, mutta siihen ei työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella sovelleta mainittua lakia, työsuhteeseen sovelletaan tätä lakia sen voimaantulosta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Lain 3 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1962 vahvistettua palkkaindeksilukua. Lainkohdassa säädettyä rajamääräi sovelletaan työansioon, joka maksetaan lain voimaantulon jälkeen.

Lain 4 §:n 2 momenttia sovelletaan työansioihin, jotka maksetaan lain voimaantulon jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1482/1995, sekä

muutetaan 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 2 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentin 1 kohta, 6 b §:n 1 ja 2 momentti ja 11 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 38/1987 ja 4 momentti laissa 372/1995, 2 §:n 2 momentti laissa 603/1986, 5 §:n 1 momentin 1 kohta mainitussa laissa 1482/1995, 6 b §:n 1 ja 2 momentti laissa 559/1993 ja 11 §:n 1 momentti laissa 1467/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on sen vuoden jälkeen, jona työntekijä on täyttänyt 13 vuotta, jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

— — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

1 §

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on sen vuoden jälkeen, jona työntekijä on täyttänyt 13 vuotta, jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

— — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2) jossa työansio voidaan arvioida keskimäärin pienemmäksi kuin 90 markaksi kuukaudessa;	2) jossa työansio asetuksella tarkemmin säädetyllä tavalla alittaa 90 markkaa kuukaudessa;
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Jos työntekijä tekee vähintään kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena työtä saman työnantajan palveluksessa alle kuukauden jatkuneissa työsuhteissa, työsuhteiden katsotaan muodostavan 1 momentissa tarkoitetun yhdenjaksoisesti jatkuneen työsuhteen edellyttäen, että työansio kunakin kalenterikuukautena nousee ainakin sanotun momentin 2 kohdassa tarkoitettuun markkamäärään ja työntekijä on työssä vähintään 20 tuntia kalenterikuukaudessa. Työsuhteen katsotaan tällöin alkaneen sinä päivänä, jolta sen perusteella maksettiin ensimmäisen kerran palkkaa ja, jollei 2 §:stä muuta johdu, päättyneen sinä päivänä, jolta viimeksi maksettiin palkkaa.	(3 mom. kumotaan)
Asetuksella säädetään tarkemmin, miten 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu keskimääräinen työansio määrätään. Sikäli kuin eläkkeiden perusteena olevia palkkoja tarkistetaan 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla, on edellä mainitussa kohdassa säädetty rajamäärä vastaavasti muutettava siten, kuin sosiaaliministeriö päättää.	*Kun* eläkkeiden perusteena olevia palkkoja tarkistetaan 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla, *muuttuu* 1 momentin 2 kohdassa säädetty rajamäärä vastaavasti.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2 §	
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työkyvyttömyyden tai 4 e §:ssä tarkoitetun yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 4 f §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa hänen jatkaessaan työntekoa osa-aikatyössä. Jos 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut edellytykset työsuhteen kuulumiselle lain piiriin lakkaavat olemasta voimassa työsuhteen vielä jatkuessa, katsotaan työsuhde päättyneeksi jo	Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työkyvyttömyyden tai 4 e §:ssä tarkoitetun yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 4 f §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa hänen jatkaessaan työntekoa osa-aikatyössä. Jos *työntekijän työansio on työsuhteen vielä jatkuessa vähintään kuutena viimeksi kuluneena kalenterikuukautena kunakin ollut 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainittua rajamäärää pie-*

Voimassa oleva laki

silloin, kun työnantaja on tehnyt muutosta koskevan ilmoituksen eläkelaitokselle. Mikäli sanotut edellytykset myöhemmin uudelleen tulevat voimaan, menetellään niin kuin uusi työsuhde olisi silloin alkanut. Aikaa, jona työntekijä on asevelvollisena suorittanut palvelusta vakinaisessa väessä, ei lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

— — — — — — — — — — — — — —

5 §

Eläkkeen määrä on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/8 prosenttia

1) jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan kuukaudelta;

— — — — — — — — — — — — — —

6 b §

Tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi vähintään kuusi kuukautta jatkuneen työsuhteen perusteella.

Tuleva aika luetaan kuitenkin eläkkeeseen oikeuttavaksi kuusi kuukautta lyhyemmän työsuhteen perusteella silloin, kun työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen.

— — — — — — — — — — — — — —

11 §

Jos työnantaja eläkevakuutusta tai eläkesäätiötä käyttäen järjestää tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan sellaisille työntekijöille, jotka työsuhteen lyhytaikaisuuden vuoksi tai muutoin 1 §:n tai 1 c §:n 1 momentin mukaan eivät ole tämän lain alaisia tai järjestää eläketurvan vapaaehtoisesti 1 c §:n 3 momentin nojalla taikka järjestää muutoin paremman eläketurvan kuin edellä 4—9 §:ssä säädetään tai sisällyttää järjestämäänsä eläketurvaan hautausavustuksen tai muun sellaisen edun suorittamisen, jota ei edellytetä vähimmäisehdoissa, on hänellä oikeus niillä ehdoilla, jot-

Ehdotus

nempi, voi työnantaja ilmoittaa tämän lain alaisen työsuhteen päättyneeksi aikaisintaan kuudennen kalenterikuukauden lopussa. Aikaa, jona työntekijä on asevelvollisena suorittanut palvelusta vakinaisessa väessä, ei lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

— — — — — — — — — — — — — —

5 §

Eläkkeen määrä on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/8 prosenttia

1) eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusajan kuukautta kohti;

— — — — — — — — — — — — — —

6 b §

Tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi vähintään kuusi kuukautta jatkuneen työsuhteen perusteella *edellyttäen, että 7 §:n mukainen eläkepalkka on vähintään 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitun rajamäärän suuruinen.*

Tuleva aika luetaan kuitenkin eläkkeeseen oikeuttavaksi *muunkin kuin 1 momentin mukaiset edellytykset täyttävän* työsuhteen perusteella silloin, kun työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen.

— — — — — — — — — — — — — —

11 §

Jos työnantaja järjestää työntekijälle eläketurvan vapaaehtoisesti 1 c §:n 3 momentin nojalla (*vapaaehtoinen peruseläkevakuutus*) taikka järjestää muutoin paremman eläketurvan kuin 4—9 §:ssä säädetään, tai sisällyttää eläketurvaan hautausavustuksen tai muun sellaisen edun suorittamisen, jota ei edellytetä vähimmäisehdoissa, (*vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus*), on hänellä oikeus niillä ehdoilla, jotka asianomainen ministeriö määrää, saattaa tällainen eläkejärjestelmänsä tämän lain alaiseksi rekisteröimällä se eläketurvakeskuksessa, minkä jälkeen lisäeläkevakuutukseen noudatetaan soveltuvin osin

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
ka sosiaali- ja terveysministeriö määrää, saattaa tällainen eläkejärjestelmänsä tämän lain alaiseksi rekisteröimällä se eläketurvakeskuksessa, minkä jälkeen sen kohdalla noudatetaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä. *Jos työntekijälle, joka kuuluu työnantajan järjestämän tässä momentissa tarkoitetun eläketurvan piiriin, myönnetään rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (13/82) mukainen eläke, eläkejärjestelystä tuleva eläkkeen määrän lisäys tai muu etu liitetään varhaiseläkkeeseen ehtojen mukaisesti.*	tämän lain säännöksiä.
	Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998. *Lain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.* *Lain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1998 tai sen jälkeen alkaneeseen työsuhteeseen. Lainkohtaa sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa alkaneeseen työsuhteeseen, joka jatkuu lain voimaan tullessa.*

3.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 13 §, sellaisena kuin se on laissa 640/1966, ja

muutetaan 7 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 560/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	7 a §
Jollei työntekijä minään kalenterivuonna ole ansainnut vähintään 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua rajamäärää, vuotuinen määrä on mainittu rajamäärä. Jollei työntekijällä ole tulevan ajan oikeutta muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, 1	Jollei työntekijä minään kalenterivuonna ole ansainnut vähintään 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua rajamäärää, vuotuinen määrä on mainittu rajamäärä. Jollei työntekijällä ole tulevan ajan oikeutta muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, 1

Voimassa oleva laki

momentissa tarkoitettuun markkamäärään lisätään siinä tarkoitetuilta kalenterivuosilta saadut työntekijäin eläkelain mukaiseen eläkkeeseen oikeuttavien aikojen ja niitä vastaavien eläkkeen perusteena olevien palkkojen mukaan lasketut ansiot.

— — — — — — — — — — — — — — —

13 §

Työntekijä ja edunsaaja menettävät oikeutensa tämän lain mukaan maksettavaan eläke-erään, jota he eivät ole nostaneet kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä lukien, jonka aikana se oli erääntynyt maksettavaksi.

Ehdotus

momentissa tarkoitettuun markkamäärään lisätään siinä tarkoitetuilta kalenterivuosilta saadut ne työansiot joiden perusteella työntekijällä on oikeus taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) mukaiseen eläkkeeseen, sekä työntekijäin eläkelain mukaiseen eläkkeeseen oikeuttavien aikojen ja niitä vastaavien eläkkeen perusteena olevien palkkojen mukaan lasketut ansiot.

— — — — — — — — — — — — — — —

13 §

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Tätä lakia sovellettaessa taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) mukaiset työansiot otetaan huomioon siltä osin, kuin ne on maksettu lain voimaantulon jälkeen.

4.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1486/1995, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta.

Ehdotus

— — — — — — — — — — — — — — —

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. *Sovellettaessa työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa otetaan*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

5.

Laki

yrittäjien eläkelain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1485/1995, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
5 §	
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta.	Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. *Sovellettaessa työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa otetaan huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.